

บทที่ ๕

ผลการดำเนินกิจกรรม ภายใต้โครงการฯ

การวิจัยเรื่อง “การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่” ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ภายใต้โครงการฯ ทั้ง ๑๓ กิจกรรม ซึ่งมีประเด็นการนำเสนอในแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วยรายละเอียด ด้านการดำเนินกิจกรรม (ชื่อกิจกรรม หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ วัน/เวลาและสถานที่ จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลที่คาดว่าจะได้รับ) กำหนดการ ปัญหาและอุปสรรค แนวทางแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดดังนี้

๕.๑ กิจกรรมที่๑: ประชุมและชี้แจงแนวทางการดำเนินโครงการให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วม

๕.๑.๑ หลักการและเหตุผล

ปัญหาหมอกควันในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนในจังหวัดเชียงใหม่มีสาเหตุประการหนึ่งคือเป็นผลมาจากการเผาทำลายเศษพืชทั้งในระดับครัวเรือนและในภาคเกษตรกรรม เพราะในระยะดังกล่าวเป็นช่วงที่ฤดูแล้งจะมีเศษใบไม้ร่วงหล่นในบ้านเรือนมาก รวมทั้งในภาคเกษตรกรรมจะมีเศษพืชที่ต้องกำจัดทิ้งเป็นปริมาณมากเพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกครั้งต่อไปได้ การเผาทำลายจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายที่สุด แต่ผลของปัญหาหมอกควันได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และภาพพจน์การท่องเที่ยว นับเป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้โดยไม่ต้องเผาทำลาย คือการนำไปทำประโยชน์กลับคืนโดยเปลี่ยนให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่มีมูลค่า แต่ที่ผ่านมาในอดีตประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและจริงจังให้ชาวบ้านและเกษตรกรลดการเผาทำลายที่สร้างปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสาเหตุประการหนึ่งคือ องค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่ต้องให้แรงงานในการพลิกกลับกองและกระบวนการใช้เวลานานซึ่งไม่เป็นการคุ้มค่า

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งความรู้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วิจัยนวัตกรรมแม่โจ้ ๑ กระบวนการใช้เวลาเพียงประมาณ ๖๐ วัน และสามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมาก ๓ - ๓๐ ตันต่อครั้ง ที่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นพิเศษเพราะสามารถแก้ปัญหาการต้องพลิกกลับกองปุ๋ยได้

การดำเนินโครงการ “เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ : ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลาย” จะทำให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีให้แก่โรงเรียนและชุมชนในวงกว้าง ทำให้มีฐานเรียนรู้ในชุมชนที่ให้การสาธิตทางเลือกใหม่ในการจัดการเศษพืชเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการณรงค์ในการลดปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๑.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

๕.๑.๒.๑ เพื่อให้มีเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลาย ๕ เครือข่าย

๕.๑.๒.๒ เพื่อให้มีโรงเรียนต้นแบบในจังหวัดเชียงใหม่ด้านฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลายจำนวน ๕ แห่ง

๕.๑.๒.๓ เพื่อให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีในวงกว้างและต่อเนื่องยาวนาน ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลายโดยโรงเรียนต้นแบบ

๕.๑.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๑.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๑.๔.๑ ออกหนังสือเชิญตัวแทนโรงเรียนระดับมัธยมในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อร่วมเสวนาและรับฟังการชี้แจงแนวทางการดำเนินโครงการ ณ ห้องประชุมอาคารเรียนรวมสาขาวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๑.๔.๒ ตัวแทนโรงเรียนเดินทางมาร่วมเสวนาและรับทราบแผนงาน วัตถุประสงค์ และความคาดหวังของโครงการ พร้อมกับได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืช วิถีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑

๕.๑.๔.๓ โรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมโครงการส่งข้อเสนอขอรับการคัดเลือกเพื่อเป็นโรงเรียนต้นแบบ โดยต้องแสดงศักยภาพที่จะสามารถเป็นฐานเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืนและต่อเนื่องยาวนาน เช่น การบูรณาการภูมิปัญญาและปราชญ์ผู้รู้ในท้องถิ่น การบูรณาการเข้ากับแผนการเรียนการสอน การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนและ อบต. รวมทั้งแผนการนำปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ไปใช้ประโยชน์ เป็นต้น

๕.๑.๔.๔ โครงการทำการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง เพื่อจัดตั้งฐานเรียนรู้ในโรงเรียน และดำเนินงานตามแผนงานที่แต่ละโรงเรียนเสนอ มีการมอบอุปกรณ์สำหรับการเป็นฐานเรียนรู้ ได้แก่ โปสเตอร์วิชาการ แผ่นพับ และมูลนิธิจำนวน ๑๕๐ กระสอบสำหรับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกอง ๕ ตัน

๕.๑.๔.๕ โรงเรียนต้นแบบ อบต. รวมทั้งโครงการ ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกษตรกรชาวบ้าน และผู้สนใจในพื้นที่เข้าชมการสาธิต ณ ฐานเรียนรู้โรงเรียนต้นแบบ

๕.๑.๔.๖ โรงเรียนต้นแบบทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อสาธิตให้ผู้สนใจเข้าชมตามแผนงานที่ได้นำเสนอ พร้อมกับบันทึกภาพ บันทึกผลการดำเนินงาน และปัญหาที่พบ แล้วนำส่งโครงการทางไปรษณีย์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

๕.๑.๔.๗ โครงการเดินทางไปเยี่ยมโรงเรียนต้นแบบเพื่อประเมินผลและให้คำปรึกษา

๕.๑.๔.๘ โครงการจัดการแปลงข้าว ทำการประชาสัมพันธ์ผลงานผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และเว็บไซต์

๕.๑.๔.๙ จัดเสวนาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอผลงานของแต่ละโรงเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการใช้ประโยชน์จากการเป็นเครือข่าย

๕.๑.๔.๑๐ จัดเสวนาโรงเรียนต้นแบบและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้แต่ละโรงเรียนนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมกับมีการตัดสินโรงเรียนที่มีผลปฏิบัติงานดีเด่น (Best Practice) จำนวน ๓ แห่ง พร้อมมอบรางวัล

๕.๑.๕.วัน เวลาและสถานที่

วันพุธที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุมคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

๕.๑.๖ จำนวนตัวแทนโรงเรียนผู้เข้าร่วมเสวนา

จำนวนตัวแทนโรงเรียนผู้เข้าร่วมเสวนาจำนวน ๒๐๐ คน

๕.๑.๗ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑.๗.๑ เป็นการสร้างฐานเรียนรู้ด้านการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ให้เกษตรกรและผู้สนใจเข้าชมการสาธิตจำนวน ๕ แห่งกระจายในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ศักยภาพของโรงเรียน อปท. และชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนให้มีความยั่งยืนต่อเนื่อง

๕.๑.๗.๒ ปุ๋ยอินทรีย์ที่แต่ละฐานเรียนรู้ผลิตได้จะนำไปสู่การต่อยอดขยายผลของแต่ละฐานเรียนรู้เองในการนำไปใช้ในการเกษตรกรรมซึ่งจะทำให้เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้ อันจะนำไปสู่การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตจากการลดต้นทุนการผลิต และดินที่ใช้เพาะปลูกได้รับการปรับปรุงบำรุงดิน

๕.๑.๗.๓ มีแนวทางที่เหมาะสมสำหรับ อปท. หรือโรงเรียนอื่นทั่วประเทศ ในการแปลงเศษพืชให้มีมูลค่าแทนการเผาที่สร้างปัญหาหมอกควันพิษ

๕.๑.๘ กำหนดการเสวนาตัวแทนโรงเรียน

โครงการเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย

วันพุธที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น. – ลงทะเบียน

– พิธีเปิดการเสวนา

๐๘.๓๐ – ๑๐.๐๐ น. – การเสวนาเรื่อง ที่แจ้งแนวทางการดำเนินโครงการเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย

วิทยากร: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รัชฎา เชื้อวิโรจน์

อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิตานวิจิตร, อาจารย์แสนวันต์ ยอดคำ

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย

ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

- ๑๐.๐๐ ๑๐.๓๐ น. - พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
- ๑๐.๓๐ ๑๒.๐๐ น. - การเสวนาเรื่อง ที่แจ้งวิธีการคัดเลือกโรงเรียนให้ร่วมเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง
วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รชฏ เชื้อวิโรจน์
อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิทัศน์วิจิตร, อาจารย์แสนวสันต์ ยอดคำ
- ๑๓.๐๐ ๑๓.๐๐ น. - พักรับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ ๑๔.๓๐ น. - การเสวนาเรื่อง ขั้นตอนและวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากแบบไม่พลิกกลับกอง
วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑
วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รชฏ เชื้อวิโรจน์
อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิทัศน์วิจิตร, อาจารย์แสนวสันต์ ยอดคำ
- ๑๔.๓๐ ๑๕.๐๐ น. - พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
- ๑๕.๐๐ ๑๖.๓๐ น. - เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างตัวแทนโรงเรียน
วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รชฏ เชื้อวิโรจน์
อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิทัศน์วิจิตร, อาจารย์แสนวสันต์ ยอดคำ
- ๑๖.๓๐ ๑๗.๐๐ น. - พิธีปิดการเสวนา

๕.๑.๙ ปัญหาและอุปสรรค

โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอที่ห่างไกล การเดินทางอาจต้องใช้เวลา ๔-๕ ชั่วโมง และอาจจำเป็นต้องพักค้าง ๒ คืน ซึ่งโรงเรียนอาจจะได้จัดเตรียมงบประมาณไว้ จึงส่งผลให้มีตัวแทนโรงเรียนเข้าร่วมการประชุมไม่ครบและเสียโอกาสในการรับทราบข้อมูลและองค์ความรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการเผา

๕.๑.๑๐ แนวทางแก้ไข

จัดส่งเว็บไซต์ของโครงการ (<http://www.compost.mju.ac.th/school๒๕๕๔>) ที่มีการรายงานผลการดำเนินงาน รวมทั้งขั้นตอนวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกองวิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ อย่างละเอียด

๕.๑.๑๑ ข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการโครงการในลักษณะนี้ในอนาคตควรเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายให้ตัวแทนโรงเรียนสำหรับเป็นค่าเชื้อเพลิงในการเดินทางรวมทั้งค่าที่พัก ซึ่งจะทำให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕.๒ กิจกรรมที่ ๒: โครงการค่ายเยาวชน คนทำปุ๋ยอินทรีย์ ๕๔

๕.๒.๑ หลักการและเหตุผล

เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ โดยมนุษย์ได้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังเช่น เกษตรกรในชุมชนมีการเผาทำลายเศษพืชต่าง ๆ ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดมลพิษทางอากาศที่ส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อนและสภาพอากาศที่แปรปรวนในปัจจุบัน

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้ โดยไม่ต้องเผาทำลายได้แก่การนำไปทำประโยชน์เปลี่ยนเป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพและมีมูลค่าให้กับชุมชน อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนนับเป็นกำลังที่สำคัญของสังคมในกระบวนการของการขับเคลื่อนทางด้านร่างกายสติปัญญาและสังคม เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยน การมุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกความรู้ความเข้าใจด้านความสำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่เด็กและเยาวชน ตลอดจนการนำเศษพืชต่าง ๆ มาผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อนำกลับไปใช้ในการเกษตรเพื่อนำความรู้ไปเผยแพร่ทั้งในระดับสถานศึกษา ครอบครัว และชุมชนต่อไป

๕.๒.๒ วัตถุประสงค์

๕.๒.๒.๑ เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้แก่เด็ก และเยาวชนในการนำเศษพืชมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์

๕.๒.๒.๒ เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรู้จักคิดวิเคราะห์และนำความรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อไป

๕.๒.๒.๓ เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยใช้กระบวนการถ่ายทอดวิธีต่าง ๆ ทำปุ๋ยอินทรีย์จากประสบการณ์จริง

๕.๒.๒.๔ เพื่อลดปัญหาการเผาทำลายเศษพืช อันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน

๕.๒.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๒.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๒.๔.๑ ออกหนังสือประชุมคณะกรรมการเพื่อรับฟังการชี้แจงการดำเนินงานโครงการฯ

๕.๒.๔.๒ จัดทำโครงการศึกษาข้อมูลการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และสถานศึกษาที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม

๕.๒.๔.๓ ติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือและชักชวนความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมที่จัดขึ้น

๕.๒.๔.๔ ออกสำรวจสถานที่ก่อนออกดำเนินกิจกรรม โดยไปสำรวจพื้นที่บริเวณค่ายลูกเสือแทนคุณหัวใจ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

๕.๒.๔.๕ ดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ ณ ค่ายลูกเสือแทนคุณหน่วยใจ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยอาศัยกิจกรรมต่าง ๆ ในการสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจ ทางด้านวิชาการ และด้านนันทนาการ อีกทั้งยังสามารถนำไปเผยแพร่ต่อสถานศึกษา และชุมชนของตนเองได้

๕.๒.๔.๖ สรุปผลการดำเนินงานที่ได้จากการจัดกิจกรรม รวมเป็นรูปเล่มส่งให้สำนักงาน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อส่งสรุปผลการดำเนินโครงการค่ายเยาวชน คนทำปุ๋ยอินทรีย์ ๕๔

๕.๒.๕ วันเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๔ ณ ค่ายลูกเสือแทนคุณ หน่วยใจ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

๕.๒.๖ จำนวนตัวแทนโรงเรียนผู้เข้าร่วมประชุม

ตัวแทนโรงเรียนผู้เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชน คนทำปุ๋ยอินทรีย์ ๕๔ และพี่เลี้ยงค่าย จำนวน ๑๐๐ คน

๕.๒.๗ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๒.๗.๑ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้มีการปลูกจิตสำนึกในการรักษาสีแกวตลอด

๕.๒.๗.๒ นักเรียนสามารถนำประยุกต์นำเศษพืชมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์

๕.๒.๗.๓ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และชุมชน

๕.๒.๗.๔ ชุมชนเกิดการตระหนักถึงความสำคัญถึงปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น

๕.๒.๗.๕ นำปุ๋ยที่มีการผลิตจากเศษพืชมาใช้ทางการเกษตร

๕.๒.๗.๖ ช่วยลดมลภาวะทางด้านอากาศให้กับสิ่งแวดล้อม

๕.๒.๘ กำหนดการโครงการ “ค่ายเยาวชน คนทำปุ๋ยอินทรีย์ ๕๔

โครงการค่ายเยาวชน คนทำปุ๋ยอินทรีย์ ๕๔

ณ ค่ายลูกเสือแทนคุณ หน่วยใจ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๔

โดย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ว.ด.ป/ระยะเวลา	เนื้อหา/กิจกรรม	วิทยากร/ผู้รับผิดชอบ
๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๔ (ศุกร์)		
๑๓.๐๐ - ๑๓.๓๐ น.	ตัวแทนนักเรียน และอาจารย์ผู้ดูแล ลงทะเบียนพร้อมกัน ณ อาคารยรรยง สิทธิชัย(คณะเศรษฐศาสตร์) ม.แม่โจ้	ผู้เข้าร่วม/ ชมรมอนุรักษ์ฯ
๑๓.๓๐ - ๑๔.๐๐ น.	กล่าวต้อนรับและให้อธิบายกับคณะครูและนักเรียน	คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์/ คณะทำงาน

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย

ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ว.ด.ป/ระยะเวลา	เนื้อหา/กิจกรรม	วิทยากร/ผู้รับผิดชอบ
๑๔.๐๐ – ๑๔.๓๐ น.	กิจกรรมสันตนาการ(ละลายพฤติกรรม)/ กิจกรรมความคาดหวัง	คณะพี่เลี้ยงจากชมรมอนุรักษ์ฯ/ ผู้เข้าร่วม
๑๔.๓๐ – ๑๔.๔๕ น.	เบรคอาหารว่าง	คณะทำงาน
๑๔.๔๕ – ๑๗.๓๐ น.	เดินทางโดยรถรางไปยังค่ายลูกเสือแทนคุณ ห้วยไผ่ – สร้างที่พัก (กางเต็นท์)	พี่ค่าย
๑๗.๓๐ – ๑๘.๓๐ น.	ทำธุระส่วนตัว	ผู้เข้าร่วม
๑๘.๓๐ – ๑๙.๓๐ น.	รับประทานอาหารเย็น	ผู้เข้าร่วม
๑๙.๓๐ – ๒๒.๐๐ น.	กิจกรรมรอบกองไฟ/ สรุปกิจกรรมประจำวัน และ สวดมนต์	ผู้เข้าร่วม / พี่ค่าย
๒๒.๐๐ น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย	ชมรมอนุรักษ์ฯ
๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ (เสาร์)		
๐๖.๐๐ – ๐๗.๓๐ น.	ทำธุระส่วนตัว / กิจกรรมออกกำลังกาย	พี่ค่าย/ ผู้เข้าร่วม
๐๗.๓๐ – ๐๘.๓๐ น.	รับประทานอาหารเช้า	คณะทำงาน
๐๘.๓๐ – ๑๐.๐๐ น.	กิจกรรมเข้าฐาน (ด้านสิ่งแวดล้อม)	ชมรมอนุรักษ์ฯ
๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๕ น.	รับประทานอาหารว่าง	พี่ค่าย/ คณะทำงาน
๑๐.๑๕ – ๑๒.๐๐ น.	กิจกรรมการชมระบบนิเวศในพื้นที่ค่ายลูกเสือแทนคุณ ห้วยไผ่	ชมรมอนุรักษ์ฯ
๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน	ผู้เข้าร่วม / พี่ค่าย
๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐ น.	กิจกรรมรู้ตน รู้โรงเรียน และรู้ชุมชน (วิเคราะห์ ศักยภาพ)	คณะวิทยากร
๑๔.๓๐ – ๑๔.๔๕ น.	รับประทานอาหารว่าง	ผู้เข้าร่วม/ พี่ค่าย
๑๔.๔๕ – ๑๖.๓๐ น.	นำเสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปกิจกรรม	คณะวิทยากร
๑๖.๓๐ – ๑๗.๓๐ น.	ทำธุระส่วนตัว	ผู้เข้าร่วม
๑๗.๓๐ – ๑๘.๓๐ น.	รับประทานอาหารค่ำ	คณะทำงาน
๑๘.๓๐ – ๒๒.๐๐ น.	ฟังบรรยาย , สรุปกิจกรรมประจำวัน, สวดมนต์ไหว้พระ	ชมรมอนุรักษ์ฯ/ คณะวิทยากร
๒๒.๐๐ น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย	พี่ค่าย/ ผู้เข้าร่วม
๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๔ (อาทิตย์)		
๐๖.๐๐ – ๐๗.๓๐ น.	ทำธุระส่วนตัว / ออกกำลังกาย	ผู้เข้าร่วม / พี่ค่าย
๐๗.๓๐ – ๐๘.๓๐ น.	รับประทานอาหารเช้า	พี่ค่าย
๐๘.๓๐ – ๐๙.๓๐ น.	เดินทางโดยรถรางกลับมาถึงคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้	ผู้เข้าร่วม/ คณะฯค่ายทุกคน

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย
ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	อบรมและเรียนรู้กระบวนการการทำปุ๋ยอินทรีย์ วิศวกรรมแม่โจ้ ๑ (อาหารว่างระหว่างรับประทานอาหาร ฝึกอบรม)	คณะวิทยากร/ คณะทำงาน
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน	พี่ค่าย
๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น.	สรุปและกล่าวปิดค่าย ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้	คณะทำงาน
๑๔.๐๐ น.	ผู้เข้าร่วมเดินทางกลับ	คณะทำงาน/ ผู้เข้าร่วม

๕.๒.๙ ปัญหาและอุปสรรค

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการบางพื้นที่อยู่ห่างไกลทำให้การเริ่มกิจกรรมเป็นไปด้วยความล่าช้า และใน
ส่วนของนักเรียนจากบางโรงเรียนไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมลักษณะดังกล่าว (ค่ายที่ต้องพักค้างคืน) ทำให้บางคน
คิดถึงบ้าน (กลับบ้านก่อนเสร็จสิ้นโครงการฯ ถึงแม้จะมีครูพี่เลี้ยงมาด้วยก็ตาม) และรวมทั้งมีฝนตกกระหน่ำ
การจัดกิจกรรม(ปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้) ทำให้คณะพี่เลี้ยงค่ายต้องปรับแผนงาน (ยกเว้นที่เข้าอาคาร
ก่อนการเริ่มกิจกรรมอื่นๆ)

การประสานงานของโครงการไปยังโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ (เนื่องจากบางสถานศึกษาไม่ได้
คัดเลือกนักเรียนที่มีความพร้อมและความสนใจจริงๆในการที่จะดำเนินการโครงการฯ (ความสนใจด้านการทำ
ปุ๋ยอินทรีย์ทำให้นักเรียนบางโรงเรียนอยู่ร่วมกิจกรรมไม่ครบตามกำหนดการ)

๕.๒.๑๐ แนวทางแก้ไข

ในส่วนของผู้ดำเนินการประสานงานควรชี้แจงให้กับครูพี่เลี้ยงที่นำนักเรียนที่มาเข้าร่วมกิจกรรม และ
สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการควรตระหนักในการคัดเลือกนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม

๕.๒.๑๑ ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม

๕.๒.๑๑.๑ อยากให้มีการจัดค่ายนี้ต่อไป ซึ่งในส่วนดังกล่าวหากมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบ
ค่าย (ที่พี่เลี้ยงหรือการทำค่ายในลักษณะการจัดค่ายในระดับพื้นที่) จะช่วยลดปัญหาในเรื่องเวลาการเข้าร่วม
กิจกรรมได้

๕.๒.๑๑.๒ ระยะเวลาในการอยู่ที่ค่ายน้อยเกินไป

๕.๒.๑๑.๓ อยากให้ประเด็นเรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เวลาในภาคบรรยายและภาคปฏิบัติให้
มากกว่านี้

๕.๒.๑๑.๔ หลังการฝึกอบรมคณะทำงาน(พี่ค่าย)ควรมีการติดตามผลการดำเนินการของ
สถานศึกษาเป็นระยะๆ

๕.๓ กิจกรรมที่ ๓: การเสวนาเรื่องการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ เพื่อลดการเผาทำลาย (ประชุมเชิงปฏิบัติการ)

๕.๓.๑ หลักการและเหตุผล

ปัญหาหมอกควันในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนในจังหวัดเชียงใหม่มีสาเหตุประการหนึ่งคือเป็นผลมาจากการเผาทำลายเศษพืชทั้งในระดับครัวเรือนและในภาคเกษตรกรรม เพราะในระยะดังกล่าวเป็นช่วงของฤดูแล้งจะมีเศษใบไม้ร่วงหล่นในบ้านเรือนมาก รวมทั้งในภาคเกษตรกรรมจะมีเศษพืชที่ต้องกำจัดทิ้งเป็นปริมาณมากเพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกครั้งต่อไปได้ การเผาทำลายจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายที่สุด แต่ผลของปัญหาหมอกควันได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และภาพพจน์การท่องเที่ยว นับเป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้โดยไม่ต้องเผาทำลาย คือการนำไปทำประโยชน์กลับคืนโดยเปลี่ยนให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่มีมูลค่า แต่ที่ผ่านมาในอดีตประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและจริงจังให้ชาวบ้านและเกษตรกรลดการเผาทำลายที่สร้างปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสาเหตุประการหนึ่งคือ องค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่ต้องให้แรงงานในการพลิกกลับกองและกระบวนการใช้เวลานานซึ่งไม่เป็นการจริงใจ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งความรู้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ กระบวนการใช้เวลาเพียงประมาณ ๖๐ วัน และสามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมาก ๓ – ๓๐ ตันต่อครั้ง ที่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นพิเศษเพราะสามารถแก้ปัญหาการต้องพลิกกลับกองปุ๋ยได้

๕.๓.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อนำเทคโนโลยีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกองวิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ ถ่ายทอดสู่ตัวแทนอปท.เกษตรกร และผู้เกี่ยวข้องที่สนใจจำนวน ๒๐๐ คน

๕.๓.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๓.๔ วัน เวลาและสถานที่

วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุมคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

๕.๓.๕ จำนวนตัวแทนโรงเรียนผู้เข้าร่วมเสวนา

จำนวนตัวแทนโรงเรียนผู้เข้าร่วมเสวนาจำนวน ๒๐๐ คน

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๓.๖ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๓.๖.๑ มีแนวทางและทฤษฎีตลอดจนได้แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการทำปุ๋ยหมักโดยวิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ สามารถนำไปถ่ายทอดให้กับ สถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้

๕.๓.๖.๒ มีแนวทางที่เหมาะสมสำหรับ อบต. หรือโรงเรียนอื่นทั่วประเทศ ในการแปลงเศษพืชให้มีมูลค่าแทนการเผาที่สร้างปัญหาหมอกควันพิษ

๕.๓.๗ กำหนดการเสวนาตัวแทนโรงเรียน

เรื่อง การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง

วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ เพื่อลดการเผาทำลาย

วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เวลา ๐๘.๐๐ – ๑๗.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เวลา ๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น. – ลงทะเบียน

- พิธีเปิดการเสวนา

เวลา ๐๘.๓๐ – ๑๐.๐๐ น. - การเสวนาเรื่อง ปัญหาสุขภาพประชาชนจากผลของหมอกควันพิษที่เกิดจากการเผาเศษพืช

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รชฏ เชื้อวิโรจน์
อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิตศน์วิจิตร, อาจารย์แสวงสันต์ ยอดคำ

เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๐.๓๐ น. พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม

เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๒.๐๐ น. - การเสวนาเรื่อง ความจำเป็นของการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์และการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการเกษตรของไทย

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รชฏ เชื้อวิโรจน์
อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิตศน์วิจิตร, อาจารย์แสวงสันต์ ยอดคำ

เวลา ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐ น. การเสวนาเรื่อง วิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง
วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รชฏ เชื้อวิโรจน์
อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิตศน์วิจิตร, อาจารย์แสวงสันต์ ยอดคำ

เวลา ๑๔.๓๐ – ๑๕.๐๐ น. - พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม

เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๔๕ น. - เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ลดต้นทุนลดหนี้

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รชฏ เชื้อวิโรจน์
อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิตศน์วิจิตร, อาจารย์แสวงสันต์ ยอดคำ

เวลา ๑๖.๔๕ – ๑๗.๐๐ น. - พิธีปิดการเสวนา

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย
ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๓.๘ ปัญหาและอุปสรรค

โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอที่ห่างไกล การเดินทางอาจต้องใช้เวลา ๔-๕ ชั่วโมง และอาจจำเป็นต้องพักค้าง ๒ คืน ซึ่งโรงเรียนอาจจะไม่ได้จัดเตรียมงบประมาณไว้ จึงส่งผลให้ตัวแทนโรงเรียนเข้าร่วมการประชุมไม่ครบและเสียโอกาสในการรับทราบข้อมูลและองค์ความรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการเผา

๕.๓.๙ แนวทางแก้ไข

๕.๓.๙.๑ จัดส่งเว็บไซต์ของโครงการ (<http://www.compost.mju.ac.th/school๒๕๕๔>) ที่มีการรายงานผลการดำเนินงาน รวมทั้งขั้นตอนวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกองวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ อย่างละเอียด

๕.๓.๙.๒ ขงศ์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ที่โครงการได้มีหนังสือเชิญเข้าร่วมประชุมไม่ให้ความสำคัญเข้าร่วมการประชุมเท่าที่ควร

๕.๓.๙.๓ ให้จังหวัดเชียงใหม่กำหนดให้หมู่บ้านหรืออปท.แต่ละแห่ง ต้องมีฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการเผา โดยได้รับการสนับสนุนมูลค่าจากจังหวัด ซึ่งจะทำให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับ อันจะทำให้การต่อสู้ปัญหาหมอกควันพิษของจังหวัดมีประสิทธิภาพ

๕.๓.๑๐ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑๐.๑ ในการดำเนินการโครงการในลักษณะนี้ในอนาคตควรเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายให้ตัวแทนโรงเรียนสำหรับเป็นค่าเก็บเพลิงในการเดินทางรวมทั้งค่าที่พัก ซึ่งจะทำให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕.๓.๑๐.๒ ควรให้มีการดำเนินโครงการในอนาคตที่สนับสนุนมูลค่าแก่ทุกหมู่บ้านและ อปท. เพื่อกระตุ้นให้มีการนำเศษฟัฒมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์แทนที่จะเผาทำลาย

๕.๔ กิจกรรมที่ ๔: โรงเรียนส่งข้อเสนอโครงการขอรับการคัดเลือกเพื่อเป็นโรงเรียนต้นแบบ

การดำเนินการในกิจกรรมดังกล่าว อยู่ในระหว่างวันที่ ๒๓ พฤษภาคม - ๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ (หลังจากที่มีการดำเนินกิจกรรมที่ ๑ และ ๓) เพื่อให้แต่ละโรงเรียนส่งข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการคัดเลือกเพื่อเป็นโรงเรียนต้นแบบ ซึ่งในส่วนนี้มีการประชาสัมพันธ์ให้กับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั่วทั้งจังหวัด เชียงใหม่เสนอโครงการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ โดยมีสถานศึกษาที่ส่งโครงการฯ เพื่อขอขอรับการคัดเลือกเพื่อเป็นโรงเรียนต้นแบบจำนวน ๖ แห่ง ประกอบด้วย

๑. โรงเรียนบ้านร้องขี้เหล็ก
๒. โรงเรียนบ้านเป้าวิทยาคาร
๓. โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม
๔. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่
๕. โรงเรียนดาราวิทยาลัย
๖. โรงเรียนชุมชนวัดซ่อแล

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๕ กิจกรรมที่ ๕: การคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง (สำรอง ๑ แห่ง) เพื่อจัดตั้งฐานเรียนรู้ในโรงเรียน

๕.๕.๑ หลักการและเหตุผล

ปัญหาหมอกควันในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนในจังหวัดเชียงใหม่มีสาเหตุประการหนึ่งคือเป็นผลมาจากการเผาทำลายเศษพืชทั้งในระดับครัวเรือนและในภาคเกษตรกรรม เพราะในระยะดังกล่าวเป็นช่วงของฤดูแล้งจะมีเศษใบไม้ร่วงหล่นในบ้านเรือนมาก รวมทั้งในภาคเกษตรกรรมจะมีเศษพืชที่ต้องกำจัดทิ้งเป็นปริมาณมากเพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกครั้งต่อไปได้ การเผาทำลายจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายที่สุด แต่ผลของปัญหาหมอกควันได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และภาพพจน์การท่องเที่ยว นับเป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้โดยไม่ต้องเผาทำลาย คือการนำไปทำประโยชน์กลับคืนโดยเปลี่ยนให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่มีมูลค่า แต่ที่ผ่านมาในอดีตประเทศไทยยังไม่มีองค์ความรู้ที่เหมาะสมและจูงใจให้ชาวบ้านและเกษตรกรลดการเผาทำลายที่สร้างปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสาเหตุประการหนึ่งคือ องค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่ต้องใช้แรงงานในการพลิกกลับกองและกระบวนการใช้เวลานานซึ่งไม่เป็นการจูงใจ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งความรู้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ กระบวนการใช้เวลาเพียงประมาณ ๖๐ วัน และสามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมาก ๓ ๓๐ ตันต่อครั้ง ที่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นพิเศษเพราะสามารถแก้ปัญหาการต้องพลิกกลับกองปุ๋ยได้

การดำเนินโครงการ “เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ : ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลาย” ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จะทำให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีให้แก่โรงเรียนและชุมชนในวงกว้าง ทำให้มีฐานเรียนรู้ในชุมชนที่ให้การสาธิตทางเลือกใหม่ในการจัดการเศษพืชเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์ในการลดปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

๕.๕.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อคัดเลือกโรงเรียนที่เสนอแผนการดำเนินงานมายังโครงการให้ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง สำรอง ๑ แห่ง

๕.๕.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๕.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๕.๔.๑ นัดหมายประชุมคณะกรรมการเพื่อทำการคัดเลือกโรงเรียนที่เสนอแผนการดำเนินงานมายังโครงการให้ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง สํารอง ๑ แห่ง

๕.๕.๔.๒ คัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง สํารอง ๑ แห่ง ตามกรอบการพิจารณาที่ได้กำหนดไว้

๕.๕.๔.๓ แจ้งผลการคัดเลือกไปยังโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง สํารอง ๑ แห่ง

๕.๕.๕ วัน เวลาและสถานที่

วันศุกร์ที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุมคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๕.๖ ระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ

วันศุกร์ที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๔ เวลา ๐๙.๓๐ น.

๕.๕.๖.๑ ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งเพื่อทราบ

๑) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย

๒) กิจกรรมทั้งหมดของโครงการฯ

๓) กิจกรรมที่ดำเนินงานเสร็จแล้ว

๕.๕.๖.๒ ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อพิจารณา

๑) วิธีการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ

๒) ทำการพิจารณาโรงเรียนต้นแบบ

ลำดับที่ ๑ โรงเรียนบ้านร่องที่เหล็ก

ลำดับที่ ๒ โรงเรียนบ้านป่าวิทยาคาร

ลำดับที่ ๓ โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม

ลำดับที่ ๔ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงดาว

ลำดับที่ ๕ โรงเรียนดาราวิทยาลัย

ลำดับที่ ๖ โรงเรียนชุมชนวัดซ่อแล

๕.๕.๖.๓ ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องอื่น ๆ

๑) กำหนดการประชุมคณะกรรมการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบเพื่อตัดสินโรงเรียนที่มีผลงานเด่น ครั้งต่อไป

หมายเหตุ อาหารว่างและอาหารกลางวันแจกระหว่างการประชุม

๕.๕.๗ ปัญหาและอุปสรรค

มีโรงเรียนส่งแผนงานเพื่อขอรับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบไม่มากเท่าที่ควร คาดว่าครูอาจารย์เห็นว่าเป็นภาระที่เพิ่มมากขึ้นเพราะงานประจำปกติก็มีมากอยู่แล้ว ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์และได้เข้าร่วมการประชุมด้วยมีความกระตือรือร้นที่จะรับองค์ความรู้แม้ว่าจะได้รับการคัดเลือกหรือไม่ก็ตาม

๕.๕.๘ แนวทางการแก้ปัญหา

เมื่อการดำเนินโครงการแล้วเสร็จและมีข้อมูลผลสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบ ก็อาจจะจูงใจให้โรงเรียนที่เคยไม่สนใจอยากจะทำและพัฒนาและเป็นประโยชน์กับชุมชนได้มากกว่าที่เป็นอยู่

๕.๕.๙ ข้อเสนอแนะ

โครงการควรมีการประสานติดต่อกับทุกโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อนำเสนอข้อมูลผลสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบ

๕.๖ กิจกรรมที่ ๖: โรงเรียนต้นแบบทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกษตรกร
ชาวบ้านและผู้สนใจในพื้นที่เข้าชมการสาธิต ณ ฐานเรียนรู้โรงเรียนต้นแบบ

๕.๖.๑ หลักการและเหตุผล

ปัญหาหมอกควันในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนในจังหวัดเชียงใหม่มีสาเหตุประการหนึ่งคือเป็นผลมาจากการเผาทำลายเศษพืชทั้งในระดับครัวเรือนและในภาคเกษตรกรรม เพราะในระยะดังกล่าวเป็นช่วงของฤดูแล้งจะมีเศษใบไม้ร่วงหล่นในบ้านเรือนมาก รวมทั้งในภาคเกษตรกรรมจะมีเศษพืชที่ต้องกำจัดทั้งเป็นปริมาณมากเพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกครั้งต่อไปได้ การเผาทำลายจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายที่สุด แต่ผลของปัญหาหมอกควันได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และภาพพจน์การท่องเที่ยว นับเป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้โดยไม่ต้องเผาทำลาย คือการนำไปทำประโยชน์กลับคืนโดยเปลี่ยนให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่มีมูลค่า แต่ที่ผ่านมาในอดีตประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและจูงใจให้ชาวบ้านและเกษตรกรลดการเผาทำลายที่สร้างปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสาเหตุประการหนึ่งคือ องค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่ต้องใช้แรงงานในการพลิกกลับกองและกระบวนการใช้เวลานานซึ่งไม่เป็นการจูงใจ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งความรู้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ กระบวนการใช้เวลาเพียงประมาณ ๖๐ วัน และสามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมาก ๓ – ๓๐ ตันต่อครั้ง ที่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นพิเศษเพราะสามารถแก้ปัญหาค่าการต้องพลิกกลับกองปุ๋ยได้

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย
ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

การดำเนินโครงการ “เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลาย” ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จะทำให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกื้อหนุนเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีให้แก่โรงเรียนและชุมชนในวงกว้าง ทำให้มีฐานเรียนรู้ในชุมชนที่ให้การสาธิตทางเลือกใหม่ในการจัดการเศษพืชเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์ในการลดปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

๕.๖.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อให้โรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่งมีโปสเตอร์วิชาการประจำฐานเรียนรู้

๕.๖.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๖.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๖.๔.๑ ออกแบบข้อความวิชาการ แล้วจ้างพิมพ์โปสเตอร์ไวน์ลวิชาการเพื่อใช้ประโยชน์ ฐานเรียนรู้โรงเรียนต้นแบบ

๕.๖.๔.๒ ส่งมอบโปสเตอร์ไวน์ลให้กับแต่ละโรงเรียนต้นแบบ

๕.๖.๕ ระยะเวลาดำเนินงาน

ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

๕.๖.๖ ผลที่จะได้รับ

๕.๖.๖.๑. โรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง ที่จะเป็นฐานเรียนรู้ของจังหวัดเชียงใหม่ ในการต่อสู้กับปัญหาหมอกควันพิษจากการเผา โดยการนำเศษพืชประเภทต่าง ๆ มาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกองวิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ จะมีโปสเตอร์วิชาการใช้ประกอบการสาธิต

๕.๖.๖.๒. มีเกษตรกรผู้สนใจเข้าชมการสาธิต ณ ฐานเรียนรู้ในโรงเรียนต้นแบบ

๕.๖.๖.๓. มีการสร้างมูลค่าจากเศษพืชแทนการเผาทำลาย

๕.๖.๗ ปัญหาและอุปสรรค

โครงการได้เดินทางไปนิเทศโรงเรียนต้นแบบและพบว่าโปสเตอร์วิชาการไวน์ล ๒ แผ่นสำหรับติดตั้งประจำที่โรงเรียน ยังไม่เพียงพอที่จะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนมาศึกษาการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการเผา

๕.๖.๘ แนวทางการแก้ไข

โรงเรียนควรใช้ศักยภาพและงบประมาณของ อปท. ในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ เช่น การจัดทำป้ายผ้าประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ชุมชนเข้ามาศึกษาการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการเผาในโรงเรียนต้นแบบตามวัตถุประสงค์โครงการต่อไป

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย

ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๖.๙ ข้อเสนอแนะ

๕.๖.๙.๑ ในการดำเนินโครงการครั้งต่อไปควรเพิ่มงบประมาณด้านการจัดทำป้ายผ้าประชาสัมพันธ์โรงเรียนต้นแบบแล้วติดตั้งแขวนในชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านและเกษตรกรได้เข้ามาชมการดำเนินงานการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อันจะทำให้การป้องกันหมอกควันพิษจากการเผามีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕.๗ กิจกรรมที่ ๗: โรงเรียนต้นแบบทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อสาธิตให้ผู้สนใจเข้าชม

๕.๗.๑ หลักการและเหตุผล

ปัญหาหมอกควันในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนในจังหวัดเชียงใหม่มีสาเหตุประการหนึ่งคือเป็นผลมาจากการเผาทำลายเศษพืชทั้งในระดับครัวเรือนและในภาคเกษตรกรรม เพราะในระยะดังกล่าวเป็นช่วงของฤดูแล้งจะมีเศษใบไม้ร่วงหล่นในบ้านเรือนมาก รวมทั้งในภาคเกษตรกรรมจะมีเศษพืชที่ต้องกำจัดทิ้งเป็นปริมาณมากเพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกครั้งต่อไปได้ การเผาทำลายจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายที่สุด แต่ผลของปัญหาหมอกควันได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสภาพพจนการท่องเที่ยว นับเป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้โดยไม่ต้องเผาทำลาย คือการนำไปทำประโยชน์กลับคืนโดยเปลี่ยนให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่มีมูลค่า แต่ที่ผ่านมาในอดีตประเทศไทยยังไม่มีองค์ความรู้ที่เหมาะสมและจูงใจให้ชาวบ้านและเกษตรกรลดการเผาทำลายที่สร้างปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสาเหตุประการหนึ่งคือ องค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่ต้องใช้แรงงานในการพลิกกลับกองและกระบวนการใช้เวลานานซึ่งไม่เป็นการจูงใจ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งความรู้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ กระบวนการใช้เวลาเพียงประมาณ ๖๐ วัน และสามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมาก ๓-๓๐ ตันต่อครั้ง ที่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นพิเศษเพราะสามารถแก้ปัญหาการต้องพลิกกลับกองปุ๋ยได้

การดำเนินโครงการ “เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลาย” ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จะทำให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีให้แก่โรงเรียนและชุมชนในวงกว้าง ทำให้มีฐานเรียนรู้ในชุมชนที่ให้การสาธิตทางเลือกใหม่ในการจัดการเศษพืชเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์ในการลดปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

๕.๗.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อให้โรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่งมีมูลนิธิสำหรับการตั้งต้นผลิตปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกองวิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ ในการเป็นฐานเรียนรู้ของชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่

๕.๗.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๗.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๗.๔.๑ ส่งมอบมูลโคให้โรงเรียนต้นแบบ

๕.๗.๔.๒ จัดวิทยากรให้คำแนะนำในการขึ้นกองปุ๋ยและตรวจสอบความถูกต้องของวิธีการ

๕.๗.๕ ระยะเวลาดำเนินงาน

ในระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

๕.๗.๖ ผลที่จะได้รับ

๕.๗.๖.๑. โรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง ที่จะเป็นฐานเรียนรู้ของจังหวัด มีการนำเศษพืชประเภทต่าง ๆ มาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกองวิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑

๕.๗.๖.๒. มีเกษตรกรผู้สนใจเข้าชมการสาธิต ณ ฐานเรียนรู้ในโรงเรียนต้นแบบ

๕.๗.๖.๓. มีการสร้างมูลค่าจากเศษพืชแทนการเผาทำลาย

๕.๗.๗ ปัญหาและอุปสรรค

ไม่มี

๕.๗.๘ ข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินโครงการครั้งต่อไปควรเพิ่มงบประมาณค่ามูลโคของโรงเรียนต้นแบบ โดยควรเพิ่มเป็นมูลโคแห้งละ ๓๐๐ กระสอบ ซึ่งมูลโคปกติมีราคาไม่สูงมาก แต่โรงเรียนต้นแบบจะมีมูลโคสำหรับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากถึง ๑๐ ตัน สอดคล้องกับเศษพืชเหลือทิ้งทางการเกษตรที่ชุมชนมีเป็นปริมาณมาก

๕.๘ กิจกรรมที่ ๘: โครงการเดินทางไปเยี่ยมโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง
เพื่อประเมินผลและให้คำปรึกษา

๕.๘.๑ หลักการและเหตุผล

ปัญหาหมอกควันในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนในจังหวัดเชียงใหม่มีสาเหตุประการหนึ่งคือเป็นผลมาจากการเผาทำลายเศษพืชทั้งในระดับครัวเรือนและในภาคเกษตรกรรม เพราะในระยะดังกล่าวเป็นช่วงของฤดูแล้งจะมีเศษใบไม้ร่วงหล่นในบ้านเรือนมาก รวมทั้งในภาคเกษตรกรรมจะมีเศษพืชที่ต้องกำจัดทั้งเป็นปริมาณมากเพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกครั้งต่อไปได้ การเผาทำลายจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายที่สุด แต่ผลของปัญหาหมอกควันได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และภาพพจน์การท่องเที่ยว นับเป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย
ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้โดยไม่ต้องเผาทำลาย คือการนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์กลับคืนโดยเปลี่ยนให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่มีมูลค่า แต่ที่ผ่านมาในอดีตประเทศไทยยังไม่มีองค์ความรู้ที่เหมาะสมและจริงจังให้ชาวบ้านและเกษตรกรลดการเผาทำลายที่สร้างปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสาเหตุประการหนึ่งคือ องค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่ต้องใช้แรงงานในการพลิกกลับกองและกระบวนการให้เวลานานซึ่งไม่เป็นการคุ้มค่า

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งความรู้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ กระบวนการใช้เวลาเพียงประมาณ ๖๐ วัน และสามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมาก ๓ ๓๐ ตันต่อครั้ง ที่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นพิเศษเพราะสามารถแก้ปัญหาการต้องพลิกกลับกองปุ๋ยได้

การดำเนินโครงการ “เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลาย” ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ จะทำให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีให้แก่โรงเรียนและชุมชนในวงกว้าง ทำให้มีฐานเรียนรู้ในชุมชนที่ให้การสาธิตทางเลือกใหม่ในการจัดการเศษพืชเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์ในการลดปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

๕.๘.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อให้มีการเดินทางของนักวิชาการ นักศึกษา และวิทยากรไปเยี่ยม ประเมินผล และให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง

๕.๘.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๘.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๘.๔.๑ นักวิชาการ นักศึกษา และวิทยากร เดินทางไปตรวจเยี่ยม ประเมินผล และให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง พร้อมกับบันทึกข้อมูลกายภาพ ปัญหาที่อาจมี

๕.๘.๔.๒ สรุปรายชื่อผลการเดินทางไปตรวจเยี่ยม ประเมินผล และให้คำปรึกษา และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้

๕.๘.๕ ระยะเวลาดำเนินงาน

ในระหว่างเดือนกรกฎาคม- กันยายน พ.ศ.๒๕๕๕

๕.๘.๖ ผลที่จะได้รับ

๕.๘.๖.๑. โรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง ที่จะเป็นฐานเรียนรู้ของจังหวัด มีการนำเศษพืชประเภทต่าง ๆ มาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์แบบไม่พลิกกลับกองวิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ ได้อย่างมั่นใจ

๕.๘.๖.๒. มีการทบทวนข้อมูลวิชาการแก่ฐานเรียนรู้ในโรงเรียนต้นแบบ

๕.๘.๗ ปัญหาและอุปสรรค

ไม่มี

๕.๘.๘ ข้อเสนอแนะ

การเดินทางไปนิเทศโรงเรียนต้นแบบของโครงการต่อไป ทางโรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมการพบปะระหว่างทีมคณาจารย์กับผู้เกี่ยวข้องในชุมชนด้วย เช่น ผู้บริหาร อบต. ประธานชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบมีความยั่งยืนต่อไปแม้ว่าโครงการจะปิดแล้ว

๕.๙ กิจกรรมที่ ๙: โครงการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของนักเรียนและชุมชน (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)

๕.๙.๑ หลักการและเหตุผล

เนื่องจากคณะเศรษฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ได้ร่วมกันจัดทำโครงการเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย โดยมีโรงเรียนและชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่สนใจลดการเผาเศษใบไม้และวัสดุเหลือใช้ในการเกษตร และเสนอโครงการเข้าร่วมทั้งนี้เพื่อให้เห็นศักยภาพในการดำเนินงานของโครงการที่ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชนในการดำเนินโครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของแต่ละโรงเรียน จึงเห็นควรให้มีการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของนักเรียนและชุมชนเพื่อวิเคราะห์การนำข้อมูลไปเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการทำปุ๋ยอินทรีย์จากโรงเรียนสู่ชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

๕.๙.๒ วัตถุประสงค์

๕.๙.๒.๑ เพื่อเก็บข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพของแต่ละโรงเรียนในการเผยแพร่องค์ความรู้สู่ชุมชน

๕.๙.๒.๒ เพื่อวิเคราะห์เกณฑ์การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการฯ)

๕.๙.๒.๓ เพื่อสังเกตการณ์และให้คำปรึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย

๕.๙.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์ และ คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๙.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๙.๔.๑ ออกหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ถึงคณะทำงานของโรงเรียนตัวแทน และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลท้องถิ่น เทศบาล องค์กรภาคเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง

๕.๙.๔.๒ จัดเตรียมประสานงานกับฝ่ายต่างๆเพื่อเตรียมพร้อมในการออกพื้นที่ทำการเก็บข้อมูล

๕.๙.๔.๓ ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนและชุมชน (ลงพื้นที่จริงเพื่อเก็บแบบสัมภาษณ์)

๕.๙.๔.๔ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำรายงาน และส่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

๕.๙.๕ ระยะเวลาดำเนินงาน

ระหว่าง เดือน สิงหาคม ถึง เดือน กันยายน พ.ศ ๒๕๕๔

๕.๙.๖ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๙.๖.๑ ได้ทราบถึงศักยภาพในการดำเนินโครงการ และ ศักยภาพของแต่ละโรงเรียนในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืช เพื่อลดการเผาทำลาย เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชน

๕.๙.๖.๒ ชุมชนมีการวางแผนสิ่งแวดล้อมที่ดี และเผยแพร่ต่อไป

๕.๙.๖.๓ เกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนต่อไป

๕.๙.๗ ปัญหาและอุปสรรค

๕.๙.๗.๑ เนื่องจากอยู่ในช่วงฤดูฝนทำให้ในการลงพื้นที่ในแต่ละครั้งเกิดฝนตกจึงก่อให้เกิดความล่าช้าในการแจกแบบสอบถาม

๕.๙.๗.๒ ชาวบ้านส่วนใหญ่ (กลุ่มเป้าหมาย)ไม่ค่อยอยู่บ้าน เนื่องจากการออกไปทำงานในไร่นาทำให้บางพื้นที่ต้องรอจนชาวบ้านกลับมาในตอนเย็นจึงสามารถเก็บแบบสอบถามได้ครบตามเป้าหมาย

๕.๙.๗.๓ ระยะทางของแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่ชุมชนและโรงเรียนห่างไกลกันมาก ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางลงพื้นที่

๕.๙.๘ แนวทางการแก้ไข

๕.๙.๘.๑ ศึกษาพื้นที่ก่อนดำเนินการลงพื้นที่เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

๕.๙.๙ ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม (ชาวบ้านในพื้นที่ทำการศึกษา)

๕.๙.๙.๑ ควรลดคำถามในแบบสอบถาม

๕.๙.๙.๒ ประเด็นคำถามที่มีในแบบสอบถามควรไม่ซ้ำซ้อน

๕.๑๐ กิจกรรมที่ ๑๐: จัดเสวนาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง และผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอผลงานของแต่ละโรงเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นการใช้ประโยชน์จากการเป็นเครือข่าย

๕.๑๐.๑ หลักการและเหตุผล

ปัญหาหมอกควันในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนในจังหวัดเชียงใหม่มีสาเหตุประการหนึ่งคือเป็นผลมาจากการเผาทำลายเศษพืชทั้งในระดับครัวเรือนและในภาคเกษตรกรรม เพราะในระยะดังกล่าวเป็นช่วงของฤดูแล้งจะมีเศษใบไม้ร่วงหล่นในบ้านเรือนมาก รวมทั้งในภาคเกษตรกรรมจะมีเศษพืชที่ต้องกำจัดทิ้งเป็นปริมาณมากเพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกครั้งต่อไปได้ การเผาทำลายจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายที่สุด แต่ผลของปัญหาหมอกควันได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และภาพพจน์การท่องเที่ยว นับเป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้โดยไม่ต้องเผาทำลาย คือการนำไปทำประโยชน์กลับคืนโดยเปลี่ยนให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่มีมูลค่า แต่ที่ผ่านมาในอดีตประเทศไทยยังไม่มีองค์ความรู้ที่เหมาะสมและจริงจังให้ชาวบ้านและเกษตรกรลดการเผาทำลายที่สร้างปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสาเหตุประการหนึ่งคือ องค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่ต้องให้แรงงานในการพลิกกลับกองและกระบวนการให้เวลานานซึ่งไม่เป็นการคุ้มค่า

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งความรู้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วัชรวิศกรรมแม่โจ้ ๑ กระบวนการใช้เวลาเพียงประมาณ ๖๐ วัน และสามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมาก ๓ - ๓๐ ตันต่อครั้ง ที่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นพิเศษเพราะสามารถแก้ปัญหาการต้องพลิกกลับกองปุ๋ยได้

การดำเนินโครงการ “เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลาย” ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ จะทำให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีให้แก่โรงเรียนและชุมชนในวงกว้าง ทำให้มีฐานเรียนรู้ในชุมชนที่ให้การสาธิตทางเลือกใหม่ในการจัดการเศษพืชเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการณรงค์ในการลดปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

๕.๑๐.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อจัดเสวนาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง และผู้เกี่ยวข้องจำนวนรวม ๒๐๐ คน เพื่อให้มีการนำเสนอผลงานของแต่ละโรงเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการใช้ประโยชน์จากการเป็นเครือข่าย

๕.๑๐.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลายด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๑๐.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๑๐.๔.๑ เชิญตัวแทนครูและนักเรียนโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง ผู้เกี่ยวข้อง นักเรียน นักศึกษา และเกษตรกรที่สนใจ เข้าร่วมการเสวนาการนำเสนอผลงานของโรงเรียนต้นแบบ

๕.๑๐.๔.๒ ทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างการเสวนา

๕.๑๐.๔.๓ บันทึกและสรุปข้อมูล

๕.๑๐.๕ ระยะเวลาดำเนินงาน

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ ระยะเวลาดำเนินงานเป็นไปตามงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ (สิ้นสุด ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔)

๕.๑๐.๖ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑๐.๖.๑ โรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง ได้นำเสนอรูปแบบการดำเนินงานที่หลากหลาย เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องที่จะนำไปประยุกต์ใช้

๕.๑๐.๖.๒ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ

๕.๑๐.๖.๓ ตัวแทนโรงเรียนอื่นที่เข้าร่วมเสวนาจะมีแนวทางในการจัดการเศษพืชในชุมชนในอนาคต

๕.๑๐.๗ กำหนดการโครงการ

จัดเสวนาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง และผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอผลงานของแต่ละโรงเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นการใช้ประโยชน์จากการเป็นเครือข่าย

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๔

ณ ห้องประชุมอาคารเรียนรวมสาขาวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร

เวลา ๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. - ลงทะเบียน

เวลา ๐๙.๐๐ - ๐๙.๑๕ น. - พิธีเปิดการเสวนา

เวลา ๐๙.๑๕ - ๑๐.๐๐ น. - เสวนาสรุปความก้าวหน้าโครงการ เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลาย

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รัชฎา เชื้อวิโรจน์

อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิตศน์วิจิตร, อาจารย์แสนวลันต์ ยอดคำ

เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๐.๓๐ น. - พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม

เวลา ๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. - เสวนานำเสนอผลงานและความก้าวหน้าของแต่ละโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนละ ๑๕ นาที

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รัชฎา เชื้อวิโรจน์

"การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย
ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่"

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิตน์วิจิตร, อาจารย์แสวงสันต์ ยอดคำ

เวลา ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น. – พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐ น. – เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รชฏ เชื้อวิโรจน์

อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิตน์วิจิตร, อาจารย์แสวงสันต์ ยอดคำ

เวลา ๑๔.๓๐ – ๑๕.๐๐ น. – พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม

เวลา ๑๕.๐๐ – ๑๖.๓๐ น. – เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ (ต่อ)

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร, อาจารย์รชฏ เชื้อวิโรจน์

อาจารย์ ดร.ชนวัฒน์ นิตน์วิจิตร, อาจารย์แสวงสันต์ ยอดคำ

เวลา ๑๖.๓๐ – ๑๗.๐๐ น. – พิธีปิดการเสวนา

๑๐.๙ ปัญหาและอุปสรรค

๑๐.๑๐ ข้อเสนอแนะ

๕.๑๑ กิจกรรมที่ ๑๑: จัดประชุมโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง และผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้แต่ละโรงเรียน
นำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมกับการตัดสินโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น (Best
Practice) จำนวน ๓ แห่ง พร้อมมอบรางวัล

๕.๑๑.๑ หลักการและเหตุผล

ปัญหาหมอกควันในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนในจังหวัดเชียงใหม่มีสาเหตุประการหนึ่ง
คือเป็นผลมาจากการเผาทำลายเศษพืชทั้งในระดับครัวเรือนและในภาคเกษตรกรรม เพราะในระยะดังกล่าว
เป็นช่วงของฤดูแล้งจะมีเศษใบไม้ร่วงหล่นในบ้านเรือนมาก รวมทั้งในภาคเกษตรกรรมจะมีเศษพืชที่ต้องกำจัด
ทั้งเป็นปริมาณมากเพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกครั้งต่อไปได้ การเผาทำลายจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่าย
ที่สุด แต่ผลของปัญหาหมอกควันได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และภาพพจน์
การท่องเที่ยว นับเป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้โดยไม่ต้องเผาทำลาย คือการนำไปทำประโยชน์กลับคืนโดย
เปลี่ยนให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่มีมูลค่า แต่ที่ผ่านมาในอดีตประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและ
จริงจังให้ชาวบ้านและเกษตรกรลดการเผาทำลายที่สร้างปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสาเหตุ

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย

ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประการหนึ่งคือ องค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่ต้องใช้แรงงานในการพลิกกลับกองและกระบวนการใช้เวลานานซึ่งไม่เป็นการจริงใจ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งความรู้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ กระบวนการใช้เวลาเพียงประมาณ ๖๐ วัน และสามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมาก ๓ - ๓๐ ตันต่อครั้ง ที่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นพิเศษเพราะสามารถแก้ปัญหาการต้องพลิกกลับกองปุ๋ยได้

การดำเนินโครงการ “เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลาย” ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จะทำให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีให้แก่โรงเรียนและชุมชนในวงกว้าง ทำให้มีฐานเรียนรู้ในชุมชนที่ให้การสาธิตทางเลือกใหม่ในการจัดการเศษพืชเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์ในการลดปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

๕.๑๑.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อจัดเสวนาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่งและผู้เกี่ยวข้องจำนวนรวม ๒๐๐ คน เพื่อให้มีการนำเสนอผลงานของแต่ละโรงเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมกับการตัดสินโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น (Best Practice)

๕.๑๑.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๑๑.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๑๑.๔.๑ เชิญตัวแทนครูและนักเรียนโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง ผู้เกี่ยวข้อง นักเรียน นักศึกษา ผู้นำชุมชน และเกษตรกรที่สนใจในจังหวัดเชียงใหม่ เข้าร่วมการเสวนาการนำเสนอผลงานของโรงเรียนต้นแบบ

๕.๑๑.๔.๒ ทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างการเสวนา

๕.๑๑.๔.๓ ทำการตัดสินโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น (Best Practice) พร้อมมอบรางวัล

๕.๑๑.๕ ระยะเวลาดำเนินงาน

วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ ระยะเวลาดำเนินงานเป็นไปตามปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ (สิ้นสุด ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔)

๕.๑๑.๖ จำนวนตัวแทนโรงเรียนผู้เข้าร่วมเสวนา

จำนวนตัวแทนโรงเรียนผู้เข้าร่วมเสวนาจำนวน ๒๐๐ คน

๕.๑๑.๗ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑๑.๗.๑ โรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง ได้นำเสนอรูปแบบการดำเนินงานที่หลากหลาย เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องที่จะนำไปประยุกต์ใช้

๕.๑๑.๗.๒ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ

๕.๑๑.๗.๓ มีโรงเรียนต้นแบบ ๓ แห่งที่ได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบที่มีผลปฏิบัติงานดีเด่น (Best Practice)

๕.๑๑.๘ งบประมาณ

งบประมาณจังหวัดเชียงใหม่ ตามโครงการภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ.๒๕๕๔

๕.๑๑.๙ กำหนดการเสวนาตัวแทนโรงเรียน

กำหนดการเสวนา เสวนาโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่ง และผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้แต่ละโรงเรียนนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมกับการตัดสินโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น

วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุมอาคารเรียนรวมสาขาวิศวกรรมศาสตร์

คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เวลา ๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. - ลงทะเบียน

- พิธีเปิดการประชุม

เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. - การบรรยายเรื่องการดำเนินโครงการเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระพงษ์ สว่างปัญญางกูร

เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๐.๓๐ น. - พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม

เวลา ๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. - การนำเสนอผลการดำเนินงานโดยตัวแทนโรงเรียนต้นแบบ ๓ แห่ง ๆ ละ ๓๐ นาที

โรงเรียนชุมชนวัดซ่อแล

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่

โรงเรียนบ้านป่าวิทยาคาร

เวลา ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. - พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. - การนำเสนอผลการดำเนินงานโดยตัวแทนโรงเรียนต้นแบบ ๒ แห่ง ๆ ละ ๓๐ นาที

โรงเรียนดาราวิทยาลัย

โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม

เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๔.๓๐ น. - พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม

เวลา ๑๔.๓๐ - ๑๕.๓๐ น. - การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบและผู้สนใจ

วิทยากร: ทีมวิจัยคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร

“การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย

ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่”

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๗.๐๐ น. - การประกาศผลการตัดสินโรงเรียนต้นแบบที่มีผลงานดีเด่น (Best Practice) ๓ แห่ง
 พิธีมอบรางวัลโรงเรียนต้นแบบที่มีผลงานดีเด่น ๓ แห่ง
 พิธีปิดการฝึกอบรม

๕.๑๑.๑๐ ผลการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่งให้ได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น
 (Best Practice)

คณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่งเพื่อให้ได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น
 (Best Practice) ตามกรอบที่กำหนดดังนี้

รายการ	เกณฑ์คะแนน	คะแนนที่ได้รับ
๑. มีการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนที่เหมาะสม	๕ คะแนน	
๒. มีการปรับแผนการดำเนินงานภายหลังจากที่ได้นำเสนอผลงานและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนต้นแบบเครือข่าย รวมทั้งข้อเสนอแนะจากที่ ประชุมในวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕	๕ คะแนน	
๓. แสดงแผนงานการเป็นโรงเรียนต้นแบบเพื่อลดการเผาในชุมชนในระยะ ๑ - ๒ ปีข้างหน้า	๑๐ คะแนน	
๔. แสดงการบูรณาการภูมิปัญญาและปราชญ์ผู้รู้ในท้องถิ่น	๕ คะแนน	
๕. แสดงการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน (วิชา โครงการงานวิทยาศาสตร์)	๕ คะแนน	
๖. หลักฐานแสดงการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น หรือวัด	๕ คะแนน	
๗. แผนการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชุมชนลดการเผาในระยะ ๑-๒ ปีข้างหน้า	๑๐ คะแนน	
๘. แผนการขยายผลโดยการนำปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ไปจำหน่าย หรือใช้เป็น ประโยชน์แก่ชุมชน (ที่ชักนำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการเพาะปลูก จากการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างเดียว มาเป็นการเกษตรที่ใช้ปุ๋ยเคมีลดลงหรือไม่ใช้ เลย) หรือใช้ในการเพาะปลูกภายในโรงเรียน หรือใช้ในการเพาะปลูกใน โรงเรียนเพื่อการจำหน่ายผักอินทรีย์ เป็นต้น	๑๕ คะแนน	
๙. การจัดทำข้อสรุปรายรับรายจ่ายในด้านต่าง ๆ	๑๐ คะแนน	
๑๐. การใช้เวลานำเสนอที่เหมาะสม ๒๐ นาที (ซักถาม ๑๐ นาที)	๑๐ คะแนน	
๑๑. มีรูปภาพที่ชัดเจน สามารถสร้างความเข้าใจให้กับคณะกรรมการและ ผู้เข้าร่วมประชุม	๑๐ คะแนน	
๑๒. มีเอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานสำหรับคณะกรรมการ ๖ ชุด (ไม่เกิน ๒๐ หน้า) พร้อมซีดี ๑ แผ่น	๕ คะแนน	
๑๓. มีเอกสารสรุปแจกผู้เข้าร่วมประชุม (ไม่เกิน ๔ แผ่น) จำนวน ๒๐๐ชุด	๕ คะแนน	
รวม	๑๐๐ คะแนน	

ผลการตัดสินของคณะทำงาน มีดังนี้

- ๑) โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ โรงเรียนดาราวิทยาลัย
- ๒) โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น รางวัลรองชนะเลิศอันดับหนึ่ง ได้แก่ โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม
- ๓) โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น รางวัลรองชนะเลิศอันดับสอง ได้แก่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่
- ๔) โรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานรางวัลชมเชย ได้แก่ โรงเรียนชุมชนวัดซ่งแล และโรงเรียนบ้านป่าวิทยาคาร

๕.๑๑.๑๑ การถอดบทเรียนจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สามารถถอดบทเรียนได้ดังนี้

- ๑) ในช่วงของการขึ้นชมโรงเรียนอื่น โรงเรียนดาราวิทยาลัยได้ขึ้นชมโรงเรียนดอยเต่าวิทยาคมที่มีโครงการใบไม้แลกไข่ไก่ ในขณะที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ขึ้นชมโรงเรียนดาราวิทยาลัยที่มีโครงการครูเยี่ยมบ้านนักเรียน ๑๐๐% ส่วนผู้ที่ร่วมการประชุมได้ชื่นชมที่ได้แก่นักเรียนเป็นผู้นำเสนอผลงานพูดได้ชัดเจนและสามารถตอบประเด็นปัญหาได้ชัดเจนแสดงว่ามีการทำงานจริง
- ๒) โรงเรียนชุมชนวัดซ่งแลได้ขอเป็นเครือข่ายกับโรงเรียนดาราวิทยาลัยเพื่อความร่วมมือในอนาคต โดยโรงเรียนดาราวิทยาลัยได้ชี้แจงว่าในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ ทางโรงเรียนจะจัดให้มีการประชุมเครือข่ายของโรงเรียนรวม ๔ แห่งเกี่ยวกับการลดการเผาเศษพืชและการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จึงขอเชิญทุกท่านร่วมงาน
- ๓) โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคมขอขอบคุณมหาวิทยาลัยแม่โจ้และจังหวัดเชียงใหม่ที่เห็นปัญหาหมอกควันพิษ อยากให้ขยายผลอีกในปีต่อไป
- ๔) ต่อคำถามของทีมวิจัยว่าทำไมอย่างไรนักเรียนจึงจะสามารถชักชวนผู้ปกครองให้งดการเผาเศษพืชและนำมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์แทน นักเรียนได้ตอบว่าให้ชักชวนให้พิจารณาของที่เหลือ ดูพื้นที่ถึงความเหมาะสม แนะนำองค์ความรู้และชวนทำด้วยกัน
- ๕) อาจารย์รัชฎา เชื้อวิโรจน์ ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้เสนอว่า มหาวิทยาลัยแม่โจ้ได้จัดพื้นที่ ๓๕ ไร่ แสดงการเกษตรกรรมแบบแม่โจ้ล้านนา ที่เป็นเกษตรอินทรีย์ผสมผสานและมีความพอเพียง มีแปลงผักรอบบ้าน เพื่อเป็นฐานเรียนรู้มีชีวิต
- ๖) โรงเรียนแม่อาววิทยาคมได้สอบถามว่าสนใจร่วมเป็นเครือข่ายจะต้องทำอะไรบ้าง ซึ่งที่ประชุมได้แจ้งว่ายินดีที่จะได้ร่วมเป็นเครือข่าย และควรมีความร่วมมือในอนาคตได้โดยไม่ต้องรอโครงการใหม่

๕.๑๑.๑๒ ปัญหาและอุปสรรค

ผู้นำชุมชน ตัวแทนโรงเรียน และเกษตรกรที่สนใจบางส่วน ไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากไม่มีงบประมาณด้านค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการเดินทาง ซึ่งบางอำเภอมีระยะทางห่างจากสถานที่ประชุมถึง ๓-๕ ชั่วโมง

๕.๑๑.๑๓ ข้อเสนอแนะ

การดำเนินโครงการลักษณะนี้ในครั้งต่อไปควรมีงบประมาณสนับสนุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการเดินทางแก่กลุ่มเป้าหมายซึ่งจะเป็นประโยชน์ได้มากขึ้น

๕.๑๒ กิจกรรมที่ ๑๒: โครงการสังเคราะห์การจัดการฐานการเรียนรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อย่างยั่งยืน

๕.๑๒.๑ หลักการและเหตุผล

เนื่องจากคณะเศรษฐศาสตร์ และ คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร ได้ร่วมกันจัดทำโครงการเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย โดยให้โรงเรียนและชุมชนในจังหวัด เชียงใหม่ที่สนใจลดการเผาเศษใบไม้และวัสดุเหลือใช้ในภาคการเกษตร และเสนอโครงการเข้าร่วม ซึ่งจะได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการทำโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการ ได้รับทราบแนวทางในการบูรณาการ กิจกรรมเข้ากับการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน และเป็นรับทราบถึงกระบวนการในการดำเนินโครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ของแต่ละโรงเรียน จึงเห็นควรให้มีการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกิดจากชุมชน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการถ่ายทอดสู่ชุมชน และท้องถิ่นต่อไป

๕.๑๒.๒ วัตถุประสงค์

๕.๑๒.๒.๑ เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ในด้านการภูมิปัญญา ทุนทางสังคม สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

๕.๑๒.๒.๒ เพื่อเป็นการระดมความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน ต่อการแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมชุมชน

๕.๑๒.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์ และ คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๑๒.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๑๒.๔.๑ ออกหนังสือเชิญประชุมคณะทำงานของโรงเรียนตัวแทน และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เทศบาล องค์กรภาคเอกชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๕.๑๒.๔.๒ จัดสถานที่การประชุม และติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ

๕.๑๒.๔.๓ ดำเนินการประชุมระดมความคิดเห็น

๕.๑๒.๔.๔ สรุปผลการประชุม จัดทำรายงาน และส่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

"การสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดการเผาทำลาย ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเขตจังหวัดเชียงใหม่"

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๑๒.๕ ระยะเวลาดำเนินงาน

ระหว่างเดือน กรกฎาคม ถึง เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

๕.๑๒.๖ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑๒.๖.๑ ชุมชนได้ทราบศักยภาพของชุมชน และทราบการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง ๕ แห่ง

๕.๑๒.๖.๒ ทำให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปเผยแพร่และบูรณาการเข้ากับการวางแผนสิ่งแวดล้อมชุมชน ของทั้ง ๕ ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ

๕.๑๒.๖.๓ ทำให้เกิดองค์ความรู้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

๕.๑๒.๗ ปัญหาและอุปสรรค

๕.๑๒.๗.๑ การติดตามประสานงานมีเวลาค่อนข้างจำกัด

๕.๑๒.๗.๒ หน่วยงานมีกิจกรรมหลายอย่างในเวลาเดียวกัน

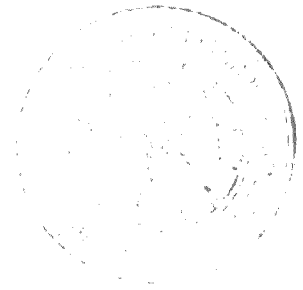
๕.๑๒.๘ แนวทางการแก้ไข

๕.๑๒.๘.๑ วางแผนการดำเนินงานอย่างน้อย ๒ สัปดาห์

๕.๑๒.๘.๒ ประสานงานกับหน่วยงานเป็นระยะๆเพื่อทราบการเปลี่ยนแปลง

๕.๑๒.๙ ข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินโครงการในอนาคตควรเพิ่มกิจกรรมสาธิตการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

๕.๑๓ กิจกรรมที่ ๑๓: โครงการพัฒนาและจัดทำเว็บไซต์โครงการ

๕.๑๓.๑ หลักการและเหตุผล

ปัญหาหมอกควันในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนในจังหวัดเชียงใหม่มีสาเหตุประการหนึ่งคือเป็นผลมาจากการเผาทำลายเศษพืชทั้งในระดับครัวเรือนและในภาคเกษตรกรรม เพราะในระยะดังกล่าวเป็นช่วงของฤดูแล้งจะมีเศษใบไม้ร่วงหล่นในบ้านเรือนมาก รวมทั้งในภาคเกษตรกรรมจะมีเศษพืชที่ต้องกำจัดทิ้งเป็นปริมาณมากเพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกครั้งต่อไปได้ การเผาทำลายจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายที่สุด แต่ผลของปัญหาหมอกควันได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และภาพพจน์การท่องเที่ยว นับเป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถคิดเป็นตัวเงินได้

แนวทางหนึ่งในการจัดการเศษพืชเหล่านี้โดยไม่ต้องเผาทำลาย คือการนำไปทำประโยชน์กลับคืนโดยเปลี่ยนให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่มีมูลค่า แต่ที่ผ่านมาในอดีตประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ความรู้ที่เหมาะสมและสนใจให้ชาวบ้านและเกษตรกรลดการเผาทำลายที่สร้างปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสาเหตุประการหนึ่งคือ องค์ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีอยู่ต้องใช้แรงงานในการพลิกกลับกองและกระบวนการใช้เวลานานซึ่งไม่เป็นการคุ้มค่า

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งความรู้สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมากจากเศษพืชแบบไม่พลิกกลับกอง วิธีวิศวกรรมแม่โจ้ ๑ กระบวนการใช้เวลาเพียงประมาณ ๖๐ วัน และสามารถผลิตได้ปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมาก ๓ – ๓๐ ตันต่อครั้ง ที่ได้รับความนิยมสนใจจากเกษตรกรเป็นพิเศษเพราะสามารถแก้ปัญหาการต้องพลิกกลับกองปุ๋ยได้

การดำเนินโครงการ “เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ: ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษพืชเพื่อลดปัญหาการเผาทำลาย” ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ จะทำให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแปลงเศษพืชให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีให้แก่โรงเรียนและชุมชนในวงกว้าง ทำให้มีฐานเรียนรู้ในชุมชนที่ให้การสาธิตทางเลือกใหม่ในการจัดการเศษพืชเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์ในการลดปัญหาหมอกควันได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

๕.๑๓.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อพัฒนาและจัดทำเว็บไซต์ของโครงการจำนวน ๑ เว็บไซต์ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องและโรงเรียนที่สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

๕.๑๓.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะเศรษฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

๕.๑๓.๔ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน

๕.๑๓.๔.๑ จัดเตรียมข้อมูลและรายละเอียดของโครงการพร้อมกับผลการดำเนินงานของแต่ละโรงเรียนต้นแบบ

๕.๑๓.๔.๒ ดำเนินจัดจ้างตามระเบียบพัสดุให้มีผู้พัฒนาและจัดทำเว็บไซต์ ๑ เว็บไซต์

๕.๑๓.๕ ระยะเวลาดำเนินงาน

ในระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔

๕.๑๓.๖ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑๓.๖.๑ ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนต้นแบบ ๕ แห่งได้รับการนำเสนอในเว็บไซต์เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนอื่นหรือผู้เกี่ยวข้องที่จะนำไปประยุกต์ใช้

๕.๑๓.๖.๒ มีรายละเอียดข้อมูลผลการดำเนินโครงการที่ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

๕.๑๓.๗ งบประมาณ

งบประมาณจังหวัดเชียงใหม่ ตามโครงการภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด ปี พ.ศ.๒๕๕๔

๕.๑๓.๘ ปัญหาและอุปสรรค ไม่มี

๕.๑๓.๙ ข้อเสนอแนะ จังหวัดเชียงใหม่ควรจัดทำ Link เว็บไซต์นี้ไว้ในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ปัญหาหมอกควันพิษของจังหวัด และมีหนังสือแนะนำ อบท.ในจังหวัดเชียงใหม่ถึงเว็บไซต์นี้